

Д-р Ноель І. ХОХАР,
Надзвичайний і Повноважний Посол
Ісламської Республіки Пакистан в Україні

ДРУЖБА НА ВІДСТАНІ

– Ваша Високоповажносте, попри пандемію дружба між Пакистаном та Україною тільки зміцніла, хоча 2020 рік і був складним для всіх. Обмеження, пов'язані з COVID-19, спричинили деяке затишшя на дипломатичній арені, і представникам дипломатичного корпусу довелося швидко пристосовуватися до нових реалій роботи. Які Ваші погляди на сучасний стан українсько-пакистанських відносин? Що, на Вашу думку, є спільного між нашими державами, такими далекими географічно?

– Посольство гідно вистояло в цей нелегкий час: надавало консульські послуги, підтримувало діаспору. Пакистан зміг стримати поширення вірусу завдяки тестуванням, електронній системі відстеження, вибіркового локдауну. Тепер ми виробляємо власну вакцину та сподіваємося, що ситуація налагодиться. Посольство Пакистану вдячне Державному підприємству «Генеральна дирекція з обслуговування іноземних представництв», яке не припиняло надавати послуги (з урахуванням протиепідемічних заходів), зокрема організувало конференцію в Національному університеті «Острозька академія», що дало нам змогу поспілкуватися й обмінятися досвідом з молоддю.

1991 року Пакистан визнав незалежність України, а 1993-го стартував процес налагодження дипломатичних зв'язків; представництва в наших країнах розпочали свою роботу 1998 року. Відтоді обидві держави мають дружні двосторонні відносини, побудовані на взаємній повазі та довірі. Цьогорічний травневий візит Головнокомандувача Збройних сил Пакистану генерала Камара Джаведа Баджви зміцнив ці відносини та відкрив нові можливості для співпраці.

Пакистан прагне розширити двосторонню взаємодію з Україною в усіх сферах, зокрема торговельній, туристичній та оборонній, налагодити між-

людські контакти, збільшити кількість візитів на найвищому рівні. На мою думку, найголовніша мета – це зближення народів, адже географічно, культурно та соціально наші країни далекі одна від одної. Торік посольство сприяло візиту Дмитра Комарова до Пакистану. З 13 лютого 2021 року новий сезон програми «Світ навиворіт» виходить на телеканалі «1+1» щосуботи. У цьому сезоні Дмитро Комаров зосередив увагу на унікальних культурних особливостях, які, гадаю, викликали в глядачів бажання дізнатися більше про державу Пакистан – цю історичну землю, її населення і багату культуру. Скористаюся цією нагодою, щоб розповісти більше про минувшину моєї батьківщини.

Понад сім десятиліть тому Пакистан було відрізано від субконтиненту; ця країна znana за свою давню історію, різноманіття цивілізацій, культури, релігій та надзвичайні надбання. Історики зазначають, що наше коріння можна простежити до стоянки Мергарх – великої пам'ятки доби неоліту, а також міст Мохенджо-Даро та Хараппа, які належать до цивілізації долини Інду (близько 3300–1300 років до н.е.). Індську цивілізацію заступили арії, відтак на тих теренах правили династії Ахеменідів і Селевкідів, простягалися Маурійська, Кушанська, Гуптська імперії. Цивілізації розвивалися, процвітали та зникали на добре зрошених рівнинах річки Інд із її численними притоками. Як і Дніпро, Інд тече з півночі на південь та забезпечує водою обидві частини країни, що дало тамтешнім мешканцям змогу розвивати сільське господарство.

712 року нашої ери Мухаммед ібн аль Касім відкрив субконтинент для мусульманських правителів та імперій: індуїстських шахів, династії Газневідів, Делійського султанату та племені Дуррані. 1526 року Бабур (уроджений Захір уд Дін Мухаммад) заснував Імперію Великих Моголів, яка проіснувала до 1857-го. Найяскравіший приклад тієї спадщини – Тадж-Махал. Британці витіснили імперію, коли колонізували більшу частину Південної Азії. 1947 року наші предки були вимушені покинути цю територію внаслідок боротьби за свободу під проводом Мухаммада Алі Джинни, або ж Кудейда-е-Азама – «Великого провідника», який вимагав створення окремої держави для мусульман із субконтиненту. Більшість населення Пакистану – мусульмани, однак чимало людей сповідує індуїзм та християнство.

Світлина з Президентом України Володимиром Зеленським під час прийняття з нагоди Дня Незалежності України
Photo with Volodymyr Zelenskyy, President of Ukraine, during the diplomatic reception on the Independence Day of Ukraine

1933 року Чаудрі Рахмат Алі назвав свою Батьківщину Пакистаном, що в перекладі означає «земля чистих». Кожна літера має своє значення: П – Пенджаб; А – Афганія, північна провінція, яка межує з Афганістаном і нині зветься Хайбер-Пахтунхва; К – Кашмір; С – Сінд; Тан – Белуджистан. Кожна з провінцій має власну ідентичність, культуру, а також офіційні мови: пенджабі, синдхі, пушту, кашмірі та балучі. Од самого заснування Пакистану його громадяни сповідують принцип віри, єдності й дисципліни і гордо називають себе пакистанцями.

Нашу державу було створено 14 серпня 1947 року. Принцип розподілу запропонували британці: до Пакистану мали відійти терени, на яких мешкали мусульмани. Однак Індія силою окупувала найбільші такі території – Джунагадх, Гайдарабад, Джамму та Кашмір. Індія порушила питання Кашміру в Раді Безпеки ООН, а відтак його було закріплено у відповідних резолюціях ООН про надання мешканцям цього регіону права на самовизначення шляхом плебісциту. 1948 року Індія відібрала в кашмірців це фундаментальне право, що спричинило конфлікт між Пакистаном та Індією. Наша країна незмінно підтримує народ Кашміру в їхньому прагненні до свободи.

Посол Ноель І. Хохар відкрив меморіальну дошку на честь засновника Пакистану Мухаммада Алі Джинни в м. Попасна, що на Луганщині, 29 вересня 2021 року

Ambassador Noel I. Khokhar unveiled a commemorative plaque of the founder of Pakistan Muhammad Ali Jinnah in the town of Popasna, Luhansk region, on 29 September 2021

Кудейд-е-Азам Мухаммад Алі Джинна проголосив національною мовою в Пакистані урду, яка належить до індоарійської підгрупи та розвивалася протягом VI–XIII століть у Південній Азії. Урду стала замість перської мови, якою послуговувалися під час судових засідань в Імперії Великих Моголів. Слово «урду» походить із турецької та в перекладі означає «табір». У письмі використовують стиль перської каліграфії насталік, який читають справа наліво. Мова має запозичення з турецької, перської та гінді. Урду розмовляють 66 млн людей, а 170 млн використовують її як другу мову. Окрім Пакистану, нею розмовляють в Індії, Непалі та в містах із великою кількістю мігрантів.

До 1971 року нашу державу утворювали дві великі провінції – Східний та Західний Пакистан, а відтак Східний відокремився й став сучасним Бангладеш.

Пакистан, як і Україна, розташований на історичних перехрестях, пов'язуючи Євразію з Південною Азією, Близьким Сходом та Африкою. Історично Шовковий шлях був торговельною артерією, яка поєднувала країни та регіони. Тепер ми відроджуємо цю спадщину завдяки національному проєктові «Китайсько-пакистанський економічний коридор» (КПЕК), який є частиною ініціативи «Поясу і шляху». Роботу над першим етапом КПЕК завершено, й нині триває другий етап, на якому буде започатковано спеціальні економічні зони (СЕЗ). СЕЗ пропонують вигідні опції інвесторам, і деякі українські компанії вже відвідали Пакистан для вивчення цієї можливості. Я закликаю інші компанії наслідувати цей приклад.

Громадяни сучасного Пакистану доброзичливі, відкриті та готові співпрацювати. Для подальшого зміцнення міжлюдських контактів і туризму Пакистан знизив візовий збір на 40%, а також спростив процес отримання віз для бізнесменів – тепер це можна зробити протягом 24 годин у режимі онлайн. Слід зазначити, що потік туристів до Пакистану збільшився. Я закликаю Україну переглянути рекомендації щодо подорожей до Пакистану та зменшити візовий збір – для взаємної вигоди. Ми також заохочуємо телеканали відвідувати й фільмувати Пакистан задля зближення двох народів. І гадаю, що пакистанцям натомість необхідно відвідати Україну, щоб пізнати її.

– Ваша Високоповажносте, варто відзначити, що попри пандемію наш товарообіг зріс у два з половиною рази; також, як і було заплановано, ми успішно обмінялися делегаціями (звичайно, з дотриманням усіх протиепідемічних норм). Розкажіть, будь ласка, про цей напрям роботи детальніше.

– Для поглиблення співпраці я взяв участь у круглому столі, який у грудні організувала Торгово-промислова палата України. Окрім обміну ідеями розвитку бізнесу, було проведено заходи, що посприяли лютневому

10 вересня 2021 року Посольство Пакистану провело захід, присвячений Національному дню та Дню оборони держави, за участю членів Парламенту України, Надзвичайних і Повноважних Послів, представників міжнародних організацій, преси, академічних кіл та пакистанської діаспори

On 10 September 2021, the Embassy of Pakistan held an event dedicated to Pakistan Day and Pakistan Defence Day with the participation of the members of the Ukrainian Parliament, Ambassadors Extraordinary and Plenipotentiary, representatives of international organisations, media, academic circles and Pakistani diaspora

візитові торгової делегації та організуванню конференції у форматі «B2B». Представники Чернігівської регіональної торгово-промислової палати мають намір відвідати Пакистан, а Федерація торгово-промислових палат Пакистану та Торгово-промислова палата України планують найближчим часом посилити співпрацю. На мою думку, необхідно провести довгоочікуване засідання Спільної комісії з економічного співробітництва, переговори з Управлінням розвитку торгівлі Пакистану та підписати необхідні угоди. Це дасть змогу стрімко збільшити обсяг товарообігу.

Пакистан виробляє якісні спортивні товари та медичні інструменти – шкода, що вони не представлені в Україні, утім ми вже запросили сюди делегацію наших виробників спортивної продукції. Пакистанське манго, знане в усьому світі за свій неперевершений смак, на жаль, також невідоме українському споживачеві, до того ж на вашому ринку представлено обмежену кількість цитрусових.

Пакистанська діаспора в Україні невелика. Більшість пакистанців проживають в Одесі та займаються малим і середнім бізнесом. Зокрема, пан Ефтехар Ахмад Хаттак очолює тамтешнє Українсько-пакистанське товариство дружби та ділового співробітництва, яке сприяє зближенню обох народів.

Мухаммед Асад – автор книги «Шлях до Мекки» та відомий мешканець Львова. На початку 1990-х років Асад мандрував Близьким Сходом та Південною Азією, де навернувся до ісламу та взяв участь у Пакистанському русі. Мухаммед Асад став першим іноземцем, який отримав пакистанський паспорт. Пізніше він обійняв посаду в Міністерстві закордонних справ Пакистану, де служив на благо країни. Ми запропонували мерові Львова скористатися цією нагодою для зміцнення зв'язку між нашими країнами. Представники діаспори – пан Мохаммад Захур із дружиною Камалією – підтримують громаду завдяки активній та широкій благодійній діяльності як у Пакистані, так і в Україні. Окрім того, у вашій країні навчається майже чотириста пакистанських студентів. У період пандемії ми переглянули структуру громади та створили регіональні організації, об'єднавши їх через соціальні мережі. Ця новація значно полегшила роботу консульського департаменту.

– Ваша Високоповажносте, розкажіть, будь ласка, про відносини між Пакистаном та Україною у військовій сфері, адже вони мають довгу історію: Пакистан, зокрема, купував в Україні танки та блоки живлення для них.

– Торік, усупереч пандемії, наші країни не припиняли співпраці, унаслідок чого було підписано великий двосторонній контракт на виставці в Дубаї «Експо 2021». Візит Головнокомандувача Збройних сил Пакистану до України посприяв поліпшенню взаємодії у військовій сфері: перебуваючи тут, генерал Камар Джавед Баджва наголосив на важливості проведення міждержавних переговорів, розвитку спільних підприємств і досліджень.

Пакистан та Україна мають усі необхідні політичні, економічні та правові механізми, які є міцною основою для наших відносин. Нині Пакистан приділяє велику увагу питанню геоекономіки, і ми закликаємо всі країни світу підтримати нас на шляху зростання та процвітання. Новий Пакистан відкритий для всіх і готовий до співпраці.